

Dönem : 1

Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 278 e | nci ek

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkında kanun tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu (1/91)

(Not : C. Senatosu S. Sayısı : 1)

Cumhuriyet Senatosu

Genel Sekreterliği

Kanunlar Müdürlüğü

Sayı : 1317

30 . 11 . 1962

İlgi : 20 Ekim 1962 gün ve 863-3639 sayılı yazınıza karşılıktır.

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkındaki kanun tasarısının millet Meclisince kabul edilen metni, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 29.11.1962 tarihli 12 nci Birleşiminde değiştirilerek öncelik ve ivedilikle kabul edilmiş ve ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

S. Atalay

Suad Hayri Ürgüplü Y.

Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Açık oya sunulan maddeler

NOT :

MADDE 4. — 91 kabul, 12 ret,	Oy sayısı 103
MADDE 5. — 97 kabul, 2 ret,	Oy sayısı 99
MADDE 7. — 111 kabul, 1 ret, 1 çekinir	Oy sayısı 113
MADDE 8. — 81 kabul, 44 ret, 3 çekinir	Oy sayısı 128
MADDE 9. — 113 kabul, 22 ret, 2 çekinir	Oy sayısı 137
MADDE 12. — 130 kabul, 1 ret	Oy sayısı 131
MADDE 13. — 95 kabul, 17 ret, 2 boş	Oy sayısı 114
MADDE 14. — 88 kabul, 4 ret, 1 çekinir 2 boş	Oy sayısı 95
MADDE 16. — 129 kabul, 2 ret	Oy sayısı 131
MADDE 17. — 129 kabul, 3 ret, 2 boş	Oy sayısı 134
MADDE 18. — 119 kabul, 3 ret, 1 boş	Oy sayısı 123
MADDE 21. — 118 kabul, 2 ret, 2 boş	Oy sayısı 122
MADDE 22. — 111 kabul, 3 ret, 1 çekinir	Oy sayısı 114
MADDE 23. — 117 kabul, 4 ret, 1 çekinir, 1 boş	Oy sayısı 123

Görüşüldüğü birleşimler :

20 . 11 . 1962 B - 8, 22 . 11 . 1962 B - 9, 27 . 11 . 1962 B - 10, 28 . 11 . 1962 B - 11,

29 . 11 . 1962 B - 12.

MİLLET MECLİSİNİN KABUL
ETTİĞİ METİN

Açık toplantı ve yürüyüş yerleri

MADDE 4. — Şehir ve kasabalarda hangi meydan ve açık yerlerde veya yollarda toplantılar veya yürüyüşler yapılabileceği, vali ve kaymakamlarca kararlaştırılarak mütat vasıtalarla ilân edilir. Bu yerler hakkında sonradan yapılacak değişiklikler de ilâna tabidir.

İstisnalar

MADDE 5. — Siyasi partiler, dernekler, şirketler, sendikalar ve sair tüzel kişiliği haiz teşekküllerin kanunlarına ve kendi tüzüklerine göre yapacakları kapalı yer toplantıları ile; örf ve âdete göre yapılacak karşılama ve uğurlamalar; düğün, balo, eğlence ve cenaze töreni gibi toplantılar; pazar ve panayır yerlerinde ticari ve ekonomik maksatlarla yapılan toplantılar; resmî teşekküller tarafından yapılan toplantılar ile millî bayram şenlikleri; ilmi konferanslar ve spor faaliyetleri için yapılan toplantılar bu kanun hükümlerine tabi değildir.

Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanlar ile Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin Anayasaca tanınmış hakları saklıdır.

BÖLÜM : 2

Toplantı ve usul şartları

Beyanname verilmesi

MADDE 7. — Toplantının yapılmasından en az 48 saat önce toplantının yapılacağı yerin en büyük mülkiye âmirliğine çalışma saatleri içinde medenî haklarını kullanma yetkisini haiz olan ve o yerde oturan tertip heyetinden en az üç kişi tarafından imzalı bir beyanname verilir. Beyannameyi imzalayanlardan birisinin o yerde ikametgâh sahibi olması şarttır.

CUMHURİYET SENATOSU DEĞİŞTİRİŞİ

Açık toplantı ve yürüyüş yerleri

MADDE 4. — Şehir ve kasabalarda hangi meydan ve açık yerlerde veya yollarda toplantılar veya yürüyüşler yapılabileceği, vali ve kaymakamlarca kararlaştırılarak mütat vasıtalarla ilân edilir. Bu yerler hakkında sonradan yapılacak değişiklikler, ilânından 15 gün sonra muteberdir.

Toplantı yerlerinin kararlaştırılmasında, giriş - geliş, güvenliği bozmuyacak ve pazarların kurulmasına engel olmayacak surette toplantıların genel olarak yapıldığı, varsa elektrik tesisatı olan yerler tercih edilir.

İstisnalar

MADDE 5. — A) Siyasi partiler, dernekler, şirketler, sendikalar ve sair tüzel kişiliği haiz teşekküllerin kanunlarına ve kendi tüzüklerine göre yapılacak kapalı yer toplantıları,

B) Kanun, örf ve âdete göre yapılacak toplantı, merasim, şenlik, karşılama ve uğurlamalar,

C) Spor faaliyetleri ile, ilmi, ticari ve ekonomik maksatlarla yapılan toplantılar.

D) Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanların Devlet ve Hükümet işleri hakkındaki toplantı ve konuşmaları ile T. B. M. M. üyelerinin halk ile yapacağı hasbîhaller bu kanun hükümlerine tâbi değildir.

BÖLÜM : 2

Toplantı, usul ve şartları

Beyanname verilmesi

MADDE 7. — Toplantının yapılmasından en az 48 saat önce toplantının yapılacağı yerin en büyük mülkiye âmirliğine çalışma saatleri içinde medenî haklarını kullanma yetkisini haiz olan tertip heyetinden en az üç kişi tarafından imzalı bir beyanname verilir.

Bu beyannameyi imza edenlerden en az üç kişinin toplantının yapılacağı yerde ikametgâh bulunması şarttır.

Bu beyanname :

- a) Toplantının yapılacağı yer, gün ve saat;
- b) Toplantının yapılmasındaki maksat;
- c) Bu toplantıyı hazırlayan tertip heyeti üyelerinin hüviyetleri ile ikametgâhları gösterilir.

Bu beyanname karşılığında, ilmühaber verilmesi mecburidir.

Bu beyanname en büyük mülkiye âmirliği tarafından kabul edilmez veya karşılığında ilmühaber verilmez ise keyfiyet bir tutanakla tesbit edilir. Bu halde noter bulunan yerlerde noter vasıtasıyla ihbar yapılır; ihbar saati, beyanname verilme saatidir. Noter bulunmayan yerlerde tutanak yeter sayılır.

İlmühaberde veya tutanakta beyannamenin verildiği gün ve saat gösterilir.

Aynı yerde, aynı gün ve saatte toplantı yapmak üzere ayrı ayrı tertip heyetleri tarafından beyanname verilmiş ise, ilk verilen beyanname muteber sayılır. Sonra beyanname verilene keyfiyet hemen bildirilir.

İdare heyeti teşkili ve görevleri

MADDE 8. — Tertip heyeti, toplantıdan önce kendi arasından veya dışardan en az üç kişilik bir idare heyeti teşkil eder ve Hükümet Komiserine bildirir. Bu heyet, toplantının sükûn ve düzenini, beyanname yazılı maksat dışına çıkılmamasını sağlar; bu maksatla gerekli tedbirleri alır.

İdare heyeti üyelerinden en az birinin toplantının yapıldığı yerde ikametgâh sahibi olması şarttır.

İdare heyeti veya tertip heyeti üyelerinden en az üçü toplantı yerinde bulunmadıkça toplantı yapılması yasaktır.

Hükümet Komiseri ve yetkileri

MADDE 9. — En büyük mülkiye âmiri, toplantıda hazır bulunmak üzere hâkim sınıfından sayılanlar ve adliye memurlarıyla jandarma dâhil askerî şahıslar dışından bir memuru Hükümet

Bu beyanname :

- a) Toplantının yapılacağı yer, gün ve saat;
- b) Toplantının yapılmasındaki maksat;
- c) Bu toplantıyı hazırlayan tertip heyeti üyelerinin hüviyetleri ile ikametgâhları gösterilir.

Bu beyanname karşılığında ilmühaber verilmesi mecburidir.

Bu beyanname en büyük mülkiye âmirliği tarafından kabul edilmez veya karşılığında ilmühaber verilmez ise keyfiyet bir tutanakla tesbit edilir. Bu halde noter bulunan yerlerde noter vasıtasıyla ihbar yapılır; ihbar saati, beyanname verilme saatidir. Noter bulunmayan yerlerde tutanak yeter sayılır.

İlmühaberde veya tutanakta beyannamenin verildiği gün ve saat gösterilir.

Aynı yerde, aynı gün ve saatte toplantı yapmak üzere ayrı ayrı tertip heyetleri tarafından beyanname verilmiş ise, ilk verilen beyanname muteber sayılır. Sonra beyanname verilene keyfiyet hemen yazıyla bildirilir.

İdare heyeti teşkili ve görevleri

MADDE 8. — Tertip heyeti, toplantıdan önce kendi arasından veya dışardan en az üç kişilik bir idare heyeti teşkil eder ve Hükümet komiserine bildirir. Bu heyet toplantının sükûn ve düzenini, beyanname yazılı maksat dışına çıkılmamasını sağlar ve bunun için gerekli tedbirleri alır ve icabında zabitanın yardımını isteyerek bunu sağlar, sağlamadığı takdirde toplantının dağıtılmasını Hükümet komiserinden ister.

İdare heyeti üyelerinden en az birinin, toplantının yapıldığı yerde ikametgâh sahibi olması şarttır.

İdare heyeti veya tertip heyeti üyelerinden en az üçü toplantı yerinde bulunmadıkça toplantı yapılması yasaktır.

Hükümet komiseri ve yetkileri

MADDE 9. — Mahallin en büyük mülkiye âmiri, toplantıda hazır bulunmak üzere hâkim sınıfından sayılanlar ve Adliye memurları ile jandarma dâhil askerî şahıslar ve emniyet

met Komiseri tâyin eder. Hükümet Komiseri toplantı yerinde kendi seçeceği bir mahalde bulunur.

Hükümet Komiseri, 8 nci maddede yazılı tedbirlerin kifayet etmemesi dolayısıyla, hâdiselerin toplantının devamını imkânsız kılacak ve genel sükûn ve düzeni bozacak saldırlı bir şekil alması halinde toplantıyı dağıtmaya yetkilidir.

BÖLÜM : 4

Yasaklar

Yasak yerler

MADDE 12. — Genel yollar ile parklarda, mabetlerde, kamu hizmeti görülen bina ve tesislerde ve bunların eklentilerinde toplantı yapılamaz.

Genel meydanlardaki toplantılarda, gar, iskele ve hava meydanlarında yapılacak karşılama ve uğurlamalarda; halkın ve nakil vasıtalarının gelip geçmesine elverişli ve önceden tesbit edilen bir kısmın açık bulundurulması mecburidir.

4 ncü maddedeki yerlerin kararlaştırılmasında gidiş - gelişi, güvenliği bozmıyacak ve pazarların kurulmasına engel olmayacak surette toplantıların genel olarak yapıldığı, varsa elektrik tesisatı olan yerler tercih edilir.

Kanunsuz toplantı ve yürüyüşler

MADDE 13. — a) 7 nci madde hükümlerine uygun şekilde beyanname vermeksizin veya toplantının geri bırakıldığı gün 10 ncü maddeye göre merciine bildirilmeksizin veyahut toplantı veya yürüyüş için tesbit edilen gün ve saat beklenmeksizin;

b) Ateşli silâhlar veya patlayıcı maddeler veya her türlü kesici, delici veya taş, sopa, demir ve lâstik çubuklar gibi bereleyici araçlar, veya yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı eczalar veya diğer her türlü zehirler veya boğucu, kör edici gazları hâmil olarak;

c) 3 ncü madde hükümleri gözetilmeksizin;

ç) 4 ncü ve 7 nci maddeler gereğince belirtilen yerler dışında;

mensupları dışından bir memuru Hükümet komiseri tâyin eder. Hükümet komiseri toplantı yerinde kendi seçeceği bir mahalde bulunur.

Hükümet komiseri, 8 nci maddede yazılı tedbirlerin kifayet etmemesi dolayısıyla, hâdiselerin toplantının devamını imkânsız kılacak bir genel sükûn ve düzeni bozacak fiille veya sözle saldırlı bir şekil alması halinde toplantıyı dağıtmaya yetkilidir.

BÖLÜM : 4

Yasaklar

Yasak yerler

MADDE 12. — Genel yollar ile parklarda, mabetlerde, kamu hizmeti görülen bina ve tesislerde ve bunların eklentilerinde ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir kilometre mesafesi dâhilinde toplantı yapılamaz.

Genel meydanlardaki toplantılarda, gar, iskele ve hava meydanlarında yapılacak karşılama ve uğurlamalarda, halkın ve nakil vasıtalarının gelip geçmesine elverişli ve önceden tesbit edilen bir kısmın açık bulundurulması mecburidir.

Kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşler

MADDE 13. — a) 7 nci madde hükümlerine uygun şekilde beyanname vermeksizin veya toplantının geri bırakıldığı gün 10 ncü maddeye göre merciine bildirilmeksizin veyahut toplantı veya yürüyüş için tesbit edilen gün ve saat beklenmeksizin;

b) Ateşli silâhlar veya patlayıcı maddeler veya her türlü kesici, delici veya taş, sopa, demir ve lâstik çubuklar gibi bereleyici araçlar, veya yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı eczalar veya diğer her türlü zehirler veya her türlü sis, gaz maddelerini hâmil olarak;

c) 3 ncü madde hükümleri gözetilmeksizin;

ç) 4 ncü ve 7 nci maddeler gereğince belirtilen yerler dışında;

d) 11 nci maddedeki usul ve şartlara ve 12 nci maddedeki yasaklara uyulmaksızın;

e) 12 nci maddede sayılan yasak yerlerde gürültü ile veya kamunun huzur ve istirahatini ihlâl edecek şekilde toplanmak ve yürümek suretiyle;

f) Kanunların suç saydığı maksatlar için; Yapılan toplantılar veya yürüyüşler kanunsuz sayılır.

Dağıtma

MADDE 14. — 13 ncü maddede yazılı hallerden her hangi birinde mahallin en büyük mülkiye âmiri veya görevlendireceği en büyük zabıta âmiri veya zabıta âmirlerinden biri toplantı veya yürüyüş yerine gelir. Gelişini münasip şekilde bildirir. Kalabalığa, kanuna uyarak dağılmalarını ve dağılmazlarsa zor kullanılacağını topluluğun duyabileceği vasıtalarla ihtar eder. Kalabalık dağılmazsa zor kullanılarak dağıtılır.

Zabıta kuvvetlerine karşı fiilî tecavüz ve mukavemet vukubulduğu takdirde ve zabıta kuvvetlerinin muhafazası ile memur oldukları yerlere fiilen tecavüz halinde ihtar emrine hacet yoktur.

Silâhsız bir toplantı veya yürüyüşe 13 ncü maddenin (b) bendinde yazılı silâh veya araçlarla katılanlar bulunduğu takdirde, bunlar zabıtaca ve lüzumu halinde idare heyetinin de yardımıyla uzaklaştırılarak toplantı veya yürüyüşe devam olunur.

Silâhsız bir toplantı veya yürüyüşe 13 ncü maddenin (b) bendinde yazılı silâh veya araçlarla iştirak edenlerin sayıları ve davranışları, toplantı veya yürüyüşün kanunsuz addedilerek dağıtılmasını icabettirecek derecede ise birinci fıkra hükmü uygulanır.

Bu takdirde toplantı veya yürüyüşe silâhla katılanlardan teşhis edilmiş olanlarının sarîh hüviyetini, zabıta; idare heyetinin yardımıyla tesbit eder.

Propaganda vasıtaları

MADDE 16. — Toplantı ve yürüyüşlere mütaallik propaganda maksadiyle kullanılan basılı veya çoğaltılmış veya el ile yazılı davetiye,

d) 11 nci maddedeki usul ve şartlara ve 12 nci maddedeki yasaklara uyulmaksızın;

e) 12 nci maddede sayılan yasak yerlerde gürültü ile veya kamunun huzur ve istirahatini ihlâl edecek şekilde toplanmak ve yürümek suretiyle;

f) Kanunların suç saydığı maksatlar için; Yapılan toplantılar veya yürüyüşler kanuna aykırı sayılır.

Dağıtma

MADDE 14. — 13 ncü maddede yazılı hallerden her hangi birinde mahallin en büyük mülkiye âmiri veya görevlendireceği en büyük zabıta âmiri veya zabıta âmirlerinden biri toplantı veya yürüyüş yerine gelir. Gelişini münasip şekilde bildirir. Kalabalığa, kanuna uyararak dağılmalarını ve dağılmazlarsa zor kullanılacağını topluluğun duyabileceği vasıtalarla ihtar eder. Kalabalık dağılmazsa zor kullanılarak dağıtılır.

Zabıta kuvvetlerine karşı fiilî saldırı veya mukavemet vukubulduğu takdirde veya zabıta kuvvetlerinin muhafazası ile memur oldukları yerlere fiilen saldırı halinde ihtar emrine hacet yoktur.

Silâhsız bir toplantı ve yürüyüşe 13 ncü maddenin (b) bendinde yazılı silâh veya araçlarla katılanlar bulunduğu takdirde, bunlar zabıtaca ve lüzumu halinde idare heyetinin de yardımıyla uzaklaştırılarak toplantı veya yürüyüşe devam olunur.

Silâhsız bir toplantı veya yürüyüşe 13 ncü maddenin (b) bendinde yazılı silâh veya araçlarla iştirak edenlerin sayıları ve davranışları, toplantı veya yürüyüşün kanuna aykırı addedilerek dağıtılmasını icabettirecek derecede ise birinci fıkra hükmü uygulanır.

Bu takdirde toplantı veya yürüyüşe silâhla katılanların tesbit ve teşhisinde idare heyeti, zabıtaya yardım eder.

Propaganda vasıtaları

MADDE 16. — Toplantı ve yürüyüşlere mütaallik propaganda maksadiyle kullanılan basılı veya çoğaltılmış veya el ile yazılı davetiye,

levha ve ilânlarda tertip heyetini teşkil edenlerden en az birinin ad ve soyadları ile imzasının bulunması şarttır. Bu propaganda vasıtalarında halkı suç işlemeye teşvik, tahrik eden yazı veya resim bulunması yasaktır.

Tahrik yasağı

MADDE 17. — Halka karşı doğrudan doğruya veya ses yükselten veya nakleden herhangi bir alet veya vasıta ile söz söyliyerek veya seslenerek yahut basılmış veya çoğaltılmış veya el ile yazılmış veya çizilmiş kağıtları duvarlara ve sair yerlere yapıştırarak veya dağıtarak veya benzeri vasıta ve yollarla halkı kanunsuz toplantı veya yürüyüşe teşvik ve tahrik etmek yasaktır.

BÖLÜM : 5

Ceza hükümleri

Yasaklara aykırı hareket

MADDE 18. — Kanunsuz toplantı veya kanunsuz yürüyüşleri tertip veya idare edenlerle bunların hareketlerine bilerek iştirak edenler, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Kanuna aykırı propaganda vasıtaları ve suç işlemeye teşvik

MADDE 21. — Tertip heyetini teşkil edenlerden en az birinin ad ve soyadları ile imzasını taşımayan 16 ncı maddede yazılı propaganda vasıtalarını hazırlıyanlar, yazanlar, bastırınlar, basanlar, propaganda maksadıyla kullananlar, bir aya kadar hapis ikiyüz elli liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu propaganda vasıtalarında halkı bir suç işlemeye teşvik ve tahrik eder mahiyette yazı veya resim bulunursa veya bu maksatla başka araçlar kullanılmış olursa fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, failleri altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır

levha ve ilânlarda tertip heyetini teşkil edenlerden en az birinin ad ve soyadı ile imzasının bulunması şarttır. Bu propaganda vasıtalarında halkı suç işlemeye teşvik ve tahrik eden yazı veya resim bulunması yasaktır.

Tahrik yasağı

MADDE 17. — Halka karşı doğrudan doğruya veya ses yükselten veya nakleden herhangi bir alet veya vasıta ile söz söyliyerek veya seslenerek yahut basılmış veya çoğaltılmış veya el ile yazılmış veya çizilmiş kâğıtları duvarlara ve sair yerlere yapıştırarak veya dağıtarak veya benzeri vasıta ve yollarla halkı kanuna aykırı toplantı veya yürüyüşe teşvik ve tahrik etmek yasaktır.

BÖLÜM : 5

Ceza hükümleri

Yasaklara aykırı hareket

MADDE 18. — Kanuna aykırı toplantı veya kanunsuz yürüyüşleri tertip veya idare edenlerle bunların hareketlerine bilerek iştirak edenler, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Kanuna aykırı propaganda vasıtaları ve suç işlemeye teşvik

MADDE 21. — Tertip heyetini teşkil edenlerden en az birinin ad ve soyadı ile imzasını taşımayan 16 ncı maddede yazılı propaganda vasıtalarını hazırlıyanlar, yazanlar, bastırınlar, basanlar, propaganda maksadıyla kullananlar, bir aya kadar hapis ikiyüz elli liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu propaganda vasıtalarında halkı bir suç işlemeye teşvik ve tahrik eder mahiyette yazı veya resim bulunursa, veya bu maksatla başka araçlar kullanılmış olursa fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, failleri altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan iki bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

para cezası ile cezalandırılır.

Teşvik veya tahrik neticesi olarak, istenilen suç işlenir veya suçun icrasına teşebbüs edilirse, fiil daha ağır cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, müşevvik veya muharrikler bir yıldan iki yıla kadar hapis ve bin liradan dörtbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Hükümet emrine karşı gelenler

MADDE 22. — Kanunsuz toplantı veya yürüyüşlere silâhsız iştirak edenler, emir ve ihtar-dan sonra çekilip gitmezler ve Hükümet kuvvetleri tarafından zorla dağıtırlarsa, altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Dağıtma sırasında cebir ve şiddet veya tehdit veya taarruz veya mukavemette bulunanlar, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapisle cezalandırılır.

13 ncü maddede yazılı hallerden biri tahakkuk etmeden veya 14 ncü madde hükmü yerine getirilmeden, salâhiyet hududu tecavüz edilerek, toplantı veya yürüyüşlerin dağıtılması halinde, yukardaki fıkralarda yazılı fiilleri işliyenlere verilecek cezalar dörtte bire kadar indirilebileceği gibi, icabına göre ceza büsbütün de kaldırılabilir.

Toplantı veya yürüyüşe silâhlı gelenler

MADDE 23. — a) Toplantı veya yürüyüşlere, 13 ncü maddenin (b) fıkrasında sayılan silâh veya araçları (bunlardan ruhsata tâbi olanlar ruhsatlı olarak taşınsa dahi) hâmil olarak iştirak edenler, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

b) (a) fıkrasında yazılı olanlardan, 14 ncü maddedeki emir ve ihtarı mütaakıp çekilip gitmeyenlerin dağılmaları için zor kullanıldığı takdirde, bunlar bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

c) Dağıtılma sırasında 13 ncü maddenin (b) fıkrasında yazılı silâh veya araçlarla mukavemet edenler, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Teşvik veya tahrik neticesi olarak, istenilen suç işlenir veya suçun icrasına teşebbüs edilirse, fiil daha ağır cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, müşevvik veya muharrikler bir yıldan iki yıla kadar hapis ve bin liradan dört bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Hükümet emrine karşı gelenler

MADDE 22. — Kanuna aykırı toplantı veya yürüyüşlere silâhsız iştirak edenler, emir ve ihtar-dan sonra çekilip gitmezler ve Hükümet kuvvetleri tarafından zorla dağıtırlarsa, altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Dağıtma sırasında, cebir ve şiddet veya tehdit veya taarruz veya mukavemette bulunanlar, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapisle cezalandırılır.

13 ncü maddede yazılı hallerden biri tahakkuk etmeden veya 14 ncü madde hükmü yerine getirilmeden, salâhiyet hududu tecavüz edilerek, toplantı veya yürüyüşlerin dağıtılması halinde, yukardaki fıkralarda yazılı fiilleri işliyenlere verilecek cezalar dörtte bire kadar indirilebileceği gibi, icabına göre ceza büsbütün de kaldırılabilir.

Toplantı veya yürüyüşe silâhlı gelenler

MADDE 23. — a) Toplantı veya yürüyüşlere, 13 ncü maddenin (b) bendinde sayılan silâh veya araçları (bunlardan ruhsata tâbi olanlar ruhsatlı olarak taşınsa dahi) hâmil olarak iştirak edenler, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

b) (a) bendinde yazılı olanlardan, 14 ncü maddedeki emir ve ihtarı mütaakıp çekilip gitmeyenlerin dağılmaları için zor kullanıldığı takdirde, bunlar bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

c) Dağıtılma sırasında 13 ncü maddenin (b) fıkrasında yazılı silâh veya araçlarla mukavemet edenler, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. 1/91
Karar No. 46

8.2.1963

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Millet Meclisince kabul edilen Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkındaki kanun tasarisının bâzı maddelerinde, Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklik üzerine tekrar komisyonumuza havale edilmekle tetkik ve müzakere olundu :

1. Şehir ve kasabalarda hangi meydan ve açık yerlerde veya yollarda toplantılar veya yürüyüşler yapılabileceğine dair vali ve kaymakamlarca vâkı karar ve tesbitin mütat vasıtalarla ilândan sonra yeniden tahaddüs edecek hal ve şartlar sebebiyle yapılacak değişikliklerin ilândan onbeş gün sonra muteber olmasına dair 4 ncü maddedeki tadilât; toplantı ve gösteri yürüyüşleri sırasında âmme nizamının ve âmmenin huzur ve sükûnunu muhafaza ve tedbirlerini almakla mükellef, geniş sorumluluk taşıyan, aynı zamanda bütün tasarrufları yargı denetimine tabi bulunan idare âmirlerinin âmme intizamı mülâhazalarına müstenit müstaceliyet arz eden kararlar verebilme serbestisine mâni görülmekle,

2. 5 nci maddede yapılan değişiklik;

Millet Meclisince uzun müzakere ve münakaşalardan sonra kabul edilen metnin, daha vazih ve maksadı daha iyi ifade etmiş olması itibariyle,

3. 8 nci maddede yapılan değişiklik;

Millet Meclisince kabul edilen metinde; idare heyetinin fonksiyonu, vazifesi daha etraflı şekilde ifade olunmuş, ve esasen sorumluluğu bulunmayan bir heyetin geniş salâhiyetlerle tec-hizinin yerinde olmayacağı düşüncesiyle,

4. 9 ncü maddede yapılan değişiklik;

«Fülle veya sözle saldırlı» tâbirinin maddeye vuzuh vermekten ziyade tatbikatta, «Saldırlı bir şekil alma» halinin Hükümet Komiserince dar mânada tefsirine yol açabileceği mülâhazalarıyla,

5. 12 nci maddede yapılan değişiklik;

«Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir kilometre mesafesi dâhilinde toplantı yapılamaz» kaydının, «kamu hizmeti gören bina ve tesislerde ve bunların eklentilerinde toplantı yapılamaz», hük-mü içinde umumi olarak mütalâa edilmesi lâzımgeldiği gerekçesiyle,

Benimsenmemiş, ancak; 4 ncü maddeye vâkı 12 nci maddede yer almış fıkranın ilâvesi ve 7, 13, 14, 16, 17, 18, 21, 22, 23 ncü maddelerde Senato Umumi Heyetince yapılan değişiklikler be-nimsenmiştir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı

Denizli

H. Oral

Içel

M. Arıkan

Sözcü

Giresun

A. Cüceoğlu

İstanbul

İ. H. Tekinel

İzmir

M. Uyar

Artvin

S. Eminağaoğlu

Kayseri

M. Göker

Çanakkale

B. Arat

Siirt

C. Aydın